

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክየመቼ ዩኒቨርሲቲየ2009 በጀት ዓመት ሂሳብ አዲት ሪፖርት

የመቼ ዩኒቨርሲቲ የተመደበለትን የመደበኛና የካፒታል ሂሳብ በጀት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፣ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት መያዙንና የመንግሥት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ የ2009 በጀት ዓመት ሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን አዲት አድርገናል።

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የዩኒቨርሲቲው ሥራ አመራር ሲሆን፣ የሂሳብ ሪፖርቶችን አዲት በማድረግ ሙያዊ የአዲት አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት ኃላፊነት ነው።

አዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2009 ለመ/ቤታችን በተሰጠው ሥልጣን ሲሆን፣ ዓለም አቀፍ የአዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግ ነው። እነዚህን የአዲት ደረጃዎች መከተል አዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ መግለጫዎች ላይ አጥጋቢ የሆነ የአዲት አስተያየት ለመስጠት ያስችለናል። አዲታችን ፦

- በሂሳብ መግለጫዎች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙና አዲት ማከናወንን፣
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ መግለጫዎችን ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፣
- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዛዘንን ያጠቃልላል።

ከዚህም በተጨማሪ የተዘጋጁት የሂሳብ መግለጫዎች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦችና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑን በናሙና አዲት ማከናወንን ይጨምራል።

የሂሳብ መግለጫዎች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውናል።

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት የኢቨርስቲው ያቀረባቸው የሂሳብ መግለጫዎች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች፣ እንዲሁም በአዲት ተደራጊው መ/ቤት ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው። አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው።

የሚከተሉት የመቱ የኢቨርስቲ የሂሳብ መግለጫዎች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል።

- የገቢ/የዕርዳታ/የብድር ሂሳብ ሪፖርት፣
- የወጪ ሂሳብ ሪፖርት፣
- የተሰብሳቢ ሂሳቦች ሪፖርት፣
- የተከፋይ ሂሳቦች ሪፖርት፣
- የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፣
- የሂሳብ ሚዛን ሙከራ፣

ለአዲት አስተያየቱ መሠረት የሆኑት ጉዳዮች፣

የኢቨርስቲው የሂሳብ መግለጫዎች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና የተሰበሰበው ገቢ፣ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን የጠበቁ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፣

የወጪ ሂሳብ፣

1. የኢቨርስቲው ከአቅራቢው ድርጅት ለፈጸመው ግዥ የድርጅቱን የገንዘብ መቀበያ ደረሰኝ ማስረጃ ከሰነዱ ጋር ሳይያያዝ ብር 752,314.50 ክፍያ የፈፀመ መሆኑን ተረጋግጧል።
2. ሠራተኞች በሥራ ገበታቸው እያሉና በሥራ ሰዓት መቆጣጠሪያ ፈርመው መስክ እንደሄዱ ተቆጥሮ ያለአግባብ በድምሩ ብር 9,307.00 የውሎ አበል ክፍያ ተፈጽሞ ተገኝቷል።
3. ሥራ ለለቀቁ ሠራተኞች በድምሩ ብር 12,961.10 ክፍያ ተፈጽሞ ተገኝቷል።
4. የኢቨርስቲው በድምሩ የብር 2,446,488.52 የመስተንግዶ አገልግሎት ያለምንም ውድድር በቀጥታ ግዥ የፈጸመ መሆኑን ተረጋግጧል።
5. በውሉ መሠረት ዕቃውን ላላቀረቡና ላዘገዩ ድርጅቶች ለመንግስት ገቢ መሆን የነበረበት በድምሩ ብር 29,657.39 የጉዳት ካሳ ገቢ አለመደረጉ ተረጋግጧል።

6. የኢቨርስቲው ከምግብ ዘይት አቅራቢ ድርጅት የምግብ ዘይት በብር 27,601.53 ግዥ በመፈጸም ቅድሚያ የክፈለ ቢሆንም፤ ዕቃው ገቢ ያልሆነ ወይም ገንዘቡ ተመላሽ ያልተደረገ መሆኑን ተረጋግጧል።
7. የግልጽ ጨረታ ማስታወቂያ ወጥቶ ምንም ተጫራች ያልቀረበ መሆኑን ሳይረጋገጥ ወይም ውስን አቅራቢ ስለመሆናቸው ከሚመለከተው አካል ማስረጃ ሳይቀርብ የግዥ መመሪያውን መሰረት ባላደረገ የተለያዩ ዕቃዎችን በድምሩ ብር 8,770,551.67 በውስን ጨረታ ግዥ ተፈጽሞ ተገኝቷል።
8. በተለያዩ የሥራ ክፍሎች የሚገኙ የኢቨርሲቲው የአስተዳደር ሠራተኞች በመደበኛ የሥራ ሰዓት ያልተጠናቀቁ ከስራ ሰዓት ውጭ ማታ፤ ቅዳሜ እና እሁድ የሰሩበት የትርፍ ሰዓት ክፍያ በሚል በሚመለከተው አካል ሳይጸድቅና ሳይፈቀድ በድምሩ ብር 446,126.68 ተከፍሎ ተገኝቷል።
9. የኢቨርስቲው ከውስጥ ገቢው ያለአግባብ ከተከታታይና ርቀት ትምህርት በሥራ ለተሳተፉ መከፈል ከሚገባቸው በላይ በድምሩ ብር 100,160.00 ተከፍሎ የተገኘ መሆኑን ተረጋግጧል። ::
10. የኢቨርስቲው ለተመራማሪዎች የማትጊያ ክፍያ በሚል ያለአግባብ በድምሩ ብር 450,000.00 በሚመለከተው አካል ሳይፈቀድና ክፍያው የሚፈጸምበት ግልጽ መመሪያና ሥርዓት ሳይኖር ፈጽሞ ተገኝቷል።
11. የኢቨርሲቲው ከቃሊቲ ኮንስትራክሽን ዕቃዎች ማምረቻ ድርጅት የፈርኒቸር ዕቃዎች ግዥ በብር 10,442,659.08 ሲፈፅም፡-
 - አቅራቢው በውሉ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ዕቃውን አጠናቆ ባያስረክብ፤ ላዘገየበት ጊዜ የሚወሰደውን እርምጃ የውሉ አንድ አካል ሆኖ በግልፅ ያላስቀመጠ መሆኑ፤
 - ቅድሚያ ክፍያ 30% ቀሪው 70% ደግሞ ሥራው ሲጠናቀቅ ክፍያ መፈፀም እንዳለበት በውሉ በግልፅ ተቀምጦ ውሉን በታህሳስ 12/2008 ዓ.ም የተፈራረሙ መሆኑን እና 30% ቅድመ ክፍያ የኢቨርሲቲው ከፈፀመበት ቀን ጀምሮ ለ90 ቀን የፀና ይሆናል በማለት ተገልጿል። ይሁን እንጂ የኢቨርሲቲው ቅድመ ክፍያውን ሳይከፍል ድርጅቱ በ14/02/2009 እና በ25/02/2009 ዓ.ም ዕቃዎቹን ገቢ ያደረገ መሆኑ፤

በመሆኑም ድርጅቱ ላዘዘበት ጊዜ የሚወሰደውን እርምጃ የውል መጠን ላይ በየቀኑ 1/1ሺና የጉዳት ካሳ ለማስላት ያልተቻለ መሆኑን ተረጋግጧል።

12. በብር 4,000.00 ለዩኒቨርሲቲው ለውሃ መስመር ዝርጋታ በሚል ክፍያ የተፈጸመ ቢሆንም ግለሰቡ በውሉ መሰረት መስራቱን የሚገልጽ በባለሙያዎች የጽሁፍ ማረጋገጫ ሳይቀርብ ክፍያ የተፈጸመ መሆኑን ተረጋግጧል።
 13. በዩኒቨርሲቲው በአጠቃላይ ብር 670,148.50 የወጪ ሂሳብ በትክክለኛው የሂሳብ መደብ መመዝገብ ሲገባው፣ ባልተፈቀደ የሂሳብ መደብ ተመዝግቦ ተገኝቷል። በትክክለኛው የሂሳብ መደብ ተመዝግቦ ቢሆን በብር 549,955.54 ከበጀት በላይ የተጠቀሙ መሆኑን የሚያመለክት ስለመሆኑ በአዲቱ ተረጋግጧል።
 14. የዩኒቨርሲቲውን የ2009 በጀት ዓመት የተማሪዎች የምግብ ወጪ በጀት ለእያንዳንዱ ተማሪ በተፈቀደለት በጀት ተመን መሰረት መጠቀሙን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፣
 - ለ2009 ዓ/ም በጀት ዓመት ከተፈቀደለት ውጭ በሚመለከተው አካል ሳያስፈቅድ ተጨማሪ ብር 483,564.00 ተጠቅሞ መገኘቱን፣
 - የዓመቱ አጠቃላይ የምግብ ወጪ በ2009 ዓ/ም በበጀቱ በተፈቀደለት መሰረት የአንድ ተማሪ የምግብ በጀት ሲሰላ በቀን ብር 15.00 ሂሳብ መሆኑን ታውቀዋል። ነገር ግን በአዲሱ ሳያስፈቅዱ በጨመሩት በጀት ለነፍስ ወከፍ ተማሪ ሲሰላ ደግሞ ብር 18.13 መሆኑን በአዲቱ ተረጋግጧል። ስለሆነም አንድ ተማሪ ከተመደበለት በጀት በላይ በቀን 3.13 (ወደፊት በወጪ መጋራት ከሚከፍለው በላይ) እየተመገበ መሆኑን ያመለክታል፣
 - ብር 15.00 ሁሉም ተማሪ ተመጋቢ ነው በሚል የታሰበ በመሆኑ፣ በዩኒቨርሲቲው የተማሪዎች ምግብ ቤት የማይጠቀሙ (non-café) ተማሪዎች በቀን ብር 15.00 ሲከፈላቸው ተመጋቢ ተማሪዎች እስከ ብር 18.13 በቀን እንደሚመገቡና ይህም ተመጋቢ ያልሆኑ ተማሪዎች ተጎጂ ናቸው ማለት ነው።
- የዩኒቨርሲቲው ተማሪዎች በተለያዩ ምክንያት ትምህርታቸውን ያቋረጡ ተማሪዎች ዝርዝር፣ ትምህርት ያቋረጡበት ቀን፣ ወር እና ዓ.ም በየወሩ መረጃ ተሰብስቦ ባለመቀመጡ ትምህርታቸውን ያቋረጡ ተማሪዎች የተጠቀሙት እና ያልተጠቀሙት የምግብ ፍጆታ ማወቅ ያልተቻለ መሆኑን በአዲት ተረጋግጧል።

15. በዩኒቨርሲቲው በመከናወን ላይ ያሉ የግንባታና የመሠረተ ልማት ግንባታዎች

በተያዘላቸው የጊዜ ሠሌዳ መሰረት ተጠናቅቀው ለታቀደላቸው ዓላማ መዋላቸውን ወይም አገልግሎት መስጠታቸውን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፤

- የማስፋፊያ ፕሮጀክት ግንባታዎች መጠናቀቅ ከነበረባቸው ከ9 እስከ 40 ቀናት የዘገዩ መኖሩን በአዲቱ ተረጋግጧል፡፡
- የማስፋፊያ ፕሮጀክት ግንባታዎች ላይ ለዩኒቨርሲቲው ገቢ መሆን የነበረበት የዋናው ውል 1/1000ኛ የጉዳት ካሳ በድምሩ ብር 2,177,872.16 ለዩኒቨርሲቲው ገቢ አስመደረጉ በአዲቱ ተረጋግጧል፡፡

የተሰብሳቢ ሂሳብ፤

16. ዩኒቨርሲቲው በበጀት ዓመቱ መጨረሻ በተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት ከተደረገው ውስጥ፤ በድምሩ ብር 14,324,359.87 አዲቱ እስከ ተጠናቀቀበት ድረስ መወራረድ ሲገባ ያልተወራረደ ተሰብሳቢ ሂሳብ መኖሩ ተረጋግጧል፡፡

የተከፋይ ሂሳብ፤

17. ዩኒቨርሲቲው በሚፈጽመው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ለአቅራቢው መክፈል የነበረበትን የተጨማሪ እሴት ታክስ ወይም ተከፋይ ሂሳብ ቀንሶ በማስቀረት በትክክል ለታክስ ባለስልጣኑ ገቢ ማድረጉን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፤ ብር 1,691,403.20 ተጨማሪ እሴት ታክስ ሁለት ጊዜ ለኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ጅማ ቅርንጫፍ ገቢ የተደረገ መሆኑን በአዲት ተረጋግጧል፡፡

በጀት፤

18. ለዩኒቨርሲቲው የተመደበለት በጀት እና ሥራ ላይ የዋለው ሂሳብ ሲመዘዘን፤ በደንቡ መሠረት የበጀት ዝውውር ጠይቆ በማስፈቀድ መጠቀም ሲገባው ከደንብ ውጭ ለመደበኛ ብር 30,257.45 እና ለካፒታል በጀት ብር 11,395,606.06 በድምሩ ብር 11,425,863.51 ከተደለደለው በጀት በላይ ተጠቅሞ መገኘቱን በአዲት ተረጋግጧል፡፡ ከላይ ከተራ ቁጥር 1 እስከ 18 በተገለጹት ጉልህና መሠረታዊ ልዩነቶች የተነሳ በእኛ አስተያየት የዩኒቨርሲቲው የሂሳብ መግለጫዎች ሰኔ 30 ቀን 2009 ዓ.ም. የተመለከተውን የፋይናንስ አቋም እና የበጀት ዓመቱን የሥራ እንቅስቃሴ በኢትዮጵያ መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ እንዲሁም የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት በአጥጋቢ ሁኔታ አያሳይም፡፡

ሌሎች ጉዳዮች፤

- ለዩኒቨርሲቲው የተመደበለት በጀትና ሥራ ላይ ያዋለው ሂሳብ ሲመዘዘን፤ የመደበኛው በጀት ብር 5,959,797.43፤ የውስጥ ገቢ ወጪ ለየፕሮግራሞቹ የተፈቀደው በጀት ብር 147,822.00 እና የካፒታል በጀት ብር 1,474,912.88 በድምሩ ብር 7,582,532.31 ሥራ ላይ ያልዋለ መሆኑን በአዲት ተረጋግጧል።
- የዩኒቨርሲቲው የንብረት አስተዳደር ሲታይ በንብረት ደንብና መመሪያ መሠረት ዕቃዎች በአግባቡ ያልተያዙና ያልተወገዱ መሆኑን በአዲት ተረጋግጧል።
- የዩኒቨርሲቲው አስተማሪዎች ለትምህርትና ስልጠና ሄደው ትምህርታቸውን ካጠናቀቁ በኋላ በቀን ገደብ ያልተመለሱ 5 መምህራን መኖራቸው በአዲት ተረጋግጧል።
- የዩኒቨርሲቲው መምህራኖችን በሀገር ውስጥ እና በውጪ ሀገር ልኮ በማስተማር ላይ እንደሚገኝ እና ተምረው መመለስ ከሚገባቸው ቀን በላይ በመቆየት ሳይመለሱ እንደቀሩ እስከ አሁን ድረስ በሥራ ገበታቸው ላይ ያልተገኙ ሲሆን ስለመልቀቃቸው የአንድ ወር ቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ሳይሰጡ በገዛ ፈቃዳቸው የብር 76,704.89 የመንግስት ንብረት ሳይመልሱ ወይም ያላስረከቡ ሥራ የለቀቁ መሆናቸውን ተረጋግጧል።
- ዩኒቨርሲቲው በሚመለከተው አካል ሳይፈቀድ አለአግባብ በነጻ የመንግስት ቤት ውስጥ የሚኖሩ የድጋፍ ሰጭ ሰራተኞች መኖራቸውን በአዲት ተረጋግጧል።
- በ2008 እና 2007 በጀት ዓመት በተሰጠው የአዲት አስተያየት መሰረት እርምጃ ያልተወሰደባቸውን ግኝቶች በተመለከተ፡-
 - የማዕከላዊ ስታህቲክስ ኤጀንሲ ወቅታዊ የገበያ ዋጋ ሳይታወቅ አላግባብ የዋጋ ማስተካከያ ተደርጎ እና በሂሳብ ስሌት ስህተት በድምሩ ብር 960,901.10 በብልጫ ተከፍሎ የተገኘ መሆኑ፤
 - ኮንትራክተሮች የገንዘብ እጥረት ስላጋጠማቸው በሚል ብድር ተሰጥቶ መገኘቱ እና ለመውሰዳቸው ከድርጅቶቹ የገንዘብ መቀበያ ደረሰኝ የብር 451,511 ደረሰኝ ያልቀረበ መሆኑ፤
 - ብር 23,210.00 የግንባታ ሥራ የሚያከናውኑ ኮንትራክተሮች አፈር በመድፋታቸው እና አፈሩን ለማስነሳት በሚል ተከፍሎ መገኘቱ፤

- ከሶስተኛ ምዕራፍ 1ኛዙር እና 2ኛ ዙር ግንባታ ላይ ለዩኒቨርሲቲው ገቢ መሆን የነበረበት የጉዳት ካሳ በድምሩ ብር 20,924,425.34 ለዩኒቨርሲቲው ገቢ አለመደረጉ።
- ብር 40,000.00 ክፍያዎች የገንዘብ መቀበያ ደረሰኙ ከክፍያ ሰነዱ ጋር ያልተያያዘ መሆኑን፤

የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት